

צַפְנַת פְּעִינָה

כיצד לא הבחינו החרטומים בפתרונו הפשוט של יוסף?

משיחת הרבי³⁴³

פתרון כה פשוט?

בפרשתנו מסופר על חלומו הכפול של פרעה, שכל חרטומיו לא הצליחו למצוא פתרונות שיתקבלו אצלו:

”וַיְהִי בַבֶּקֶר וַתִּפְעַם רוּחוֹ וַיִּשְׁלַח וַיִּקְרָא אֶת כָּל חֲרַטְמֵי מִצְרַיִם וְאֵת כָּל חַכְמֵיהֶם וַיִּסְפֹּר פְּרֵעָה לָהֶם אֶת חֲלֹמוֹ וַאֲיֵן פּוֹתֵר אוֹתָם לְפִרְעָה”³⁴⁴:

רש"י על הפסוק:

”וַאֲיֵן פּוֹתֵר אוֹתָם לְפִרְעָה: פותרים היו אותם, אבל לא לפרעה, שלא היה קולן נכנס באזניו ולא היה לו קורת רוח בפתרונם, שהיו אומרים שבע בנות אתה מוליד שבע בנות אתה קובר (ב"ר):”

וייפלא: הלא פתרונו של יוסף שחלומות-פרעה עוסקים בחיזוי שנות שובע ורעב, הוא כל כך מובן מאליו מתוך הסמלים שבחלום?

פרות שמגות הן תוצאה של תבואה דשנה שצמחה בשיבלים מלאות, ועלותן מהיאור שהוא מקור ההשקיה החקלאית בשדות הנחרשות על ידי פרות שתבואתן

343. מעובד מלקו"ש חט"ו ע' 339

344. בראשית מא, ח.

גם נידושה על ידן ומספרן "שבע" מורה בבירור את פתרון החלום, שמדובר **בשבעה מחזורי תבואה של שובע ושבעה מחזורי תבואה-שדופה של רעב**.

1. כיצד אם כן לא עלה על דעת החרטומים, מומחי החלומות, פתרון כה פשוט? מדוע הסיטו את פתרונם לכיוון של לידת בנות וקבורתן? ומה כה הפריע לפרעה בפתרון עד "שלא נכנס באזניו"?

2. מה היה גודל התפעלות פרעה מפתרונו ה'מבריק' של יוסף, עד שמינהו למשנה למלך?

3. דבר תמוה נוסף, שעמדו עליו כמה פרשנים: מה ראה יוסף האסיר שהועלה מבור כלאו בתור 'פותר חלומות', להמשיך ולתת לפרעה ייעוץ כלכלי, מבלי שהתבקש?..

אמנם ישנם שפירשו שבזה התכוון לנמק לפרעה מהי התכלית בחלום "אֵת אֲשֶׁר הָאֱלֹקִים עָשָׂה הַגִּיד לְפָרְעָה", כדי שיטול יוזמה ויקים מערכת לאגירת מזון.

אבל לפי זה, היה צריך יוסף לפרש זאת בדברו אל פרעה - שלא נתכוון לייעוץ, אלא להסביר את תכלית החלום.

מה גם שאין צורך לפרט לפני פרעה את תכנית החומש לאגירת התבואה, שהרי כל בר בי רב מבין שזאת הפעולה שצריך לנקוט, לאחר תחזית כזו...

4. כמו כן יש להבין את הביטוי: "וַיִּיטֵב הַדְּבָר בְּעֵינֵי פָרְעָה", מאחר שהתפעמות רוחו היתה מאי מציאת פתרון לחלומה הכפול, היה על הכתוב להדגיש "וייטב הפתרון בעיני פרעה", כלומר, ההשוואה המבריקה בין ה'סמלים' בחלום ובין חיזוי העתיד המרומז בהם, אבל מאומרו: "וַיִּיטֵב הַדְּבָר" משמע שפרעה התלהב מכללות דבריו של יוסף - כולל **עצתו המעשית** - יותר מאשר מ'פענוח הסמלים', היתכן?

מאחר וכל התמיהות הללו צצות בפשוטו של מקרא, אשר ע"כ דנים בזה פרשגי המקרא, ייפלא מדוע רש"י אינו מתייחס כלל לשלוש התמיהות שהועלו לעיל?

אין זאת אלא שבהיבט פשטני ביאור תמיהות אלו הוא כה פשוט, עד שרש"י לא רואה צורך להתייחס להן, כדלקמן.

פתרונות החרטומים ומניעיהם

הבה נבדוק מה היו הצעות הפתרון של החרטומים לחלומה הכפול של פרעה:

רש"י (שהובא לעיל):

"וַאֲיֵן פּוֹתֵר אוֹתָם לְפָרְעָה: פּוֹתֵרִים הָיוּ אוֹתָם אֲבָל לֹא לְפָרְעָה, שֶׁלֹּא הָיָה קוֹלָן

נכנס באזניו ולא היה לו קורת רוח בפתרונו, שהיו אומרים: **שבע בנות אתה מוליד שבע בנות אתה קובר**.

ומקורו של רש"י הוא ממדרש רבה³⁴⁵:

"וַיִּשְׁלַח וַיִּקְרָא וּגְוֹ: ר' יהושע דסכנין בשם רבי לוי: פותרין היו אותו, אלא שלא היה קולן נכנס באזניו, שבע פרות הטובות שבע בנות אתה מוליד שבע פרות הרעות שבע בנות אתה קובר.

וכן אמרו: שבע שיבלים הטובות שבע מלכויות אתה מכבש, שבע שיבלים הרעות שבע אפרכויות מורדות בך".

אמנם המדרש, כדרכו של מדרש לספר מידע שאינו מופיע מפורשות במקרא, מגלה לנו את תוכן פתרונות החרטומים, אבל מה ראה רש"י **הפשטן** לספר לנו מה היה פתרונו **שאינו לזה מקור או רמז במקרא?**

ואם כדי לבאר את הייתור של תיבת "לפרעה", היה די בחלקו הראשון של פירוש רש"י: "פותרים היו אותם אבל לא לפרעה, שלא היה קולן נכנס באזניו ולא היה לו קורת רוח בפתרונו" - מה אכפת לנו מהו אותו פתרון שהציעו שלא מצא חן בעיני פרעה?

יתר על כן, מהשוואת פירוש"י זה למקורו במדרש, ניכר שרש"י השמיט את פתרונו לחלום **השני**, אודות ה"מלכויות"³⁴⁶ (אף שהגיונית יותר גרסת המדרש שהציעו **שני** פתרונות בהתאם לתפיסתם המוטעית שמדובר כאן ב**שני** חלומות שונים³⁴⁷) - ומה ראה רש"י לשנות משיטת המדרש ולקבוע שאמרו רק פתרון אחד: "שבע בנות"?

אין זאת אלא שרש"י בחר דווקא בפתרון ה"בנות" בלבד, כי רק פתרון זה מתאים לפשוטו של מקרא, ממנו מתחייב **שגם לדעת החרטומים** - חלומו הכפול של פרעה היה בעל משמעות אחת בלבד.

ומתוך הנחת יסוד זו, תתבהר התשובה לשאלה היכן נעוצה טעות החרטומים שגרמה להם להגיע למחוזות רחוקים בסגנון משל, במקום לפתור את החלום וסמליו בפשטות, או אז נקלוט גם את חכמתו הגאונית של יוסף בפתרונו, (שהרי דוחק לומר שכל חידוש וחכמת יוסף בפתרונו מתמקד בהסברת **סיבת** "השנות החלום... פְּעָמִים" לרמז "כִּי מִמָּהָר הָאֱלֹקִים לַעֲשֹׂתוֹ"³⁴⁸)...

אמנם האברבנאל טוען שהיה הבדל תפיסתי בין גישת החרטומים לחלומות לגישת

345. בראשית פרשה פט פסקה ו.

346. ואפילו אינו מרמזו בגו'.

347. אשר על כן יובן מדוע הוצרך יוסף להסביר בפתרונו את סיבת "השנות החלום פְּעָמִים" בשונה מהחרטומים, כי רק לתפיסתו "חלום פְּרָעָה אֶחָד הוא".

348. ולהעיר שגם חלומותיו של יוסף עצמו היו באופן של "השנות החלום", ועכ"ז לא נתקיימו עד לאחר כ"ב שנים!

יוסף: החרטומים פעלו מתוך תפיסה ש'חלום' הוא תחזית העתיד המתלבשת במשלים סימבוליים, וחכמת הפתרון היא 'פענוח הסמלים' וחשיפת המסתתר מאחוריהם, על כן לא התייחסו כלל למשמעותם הפשטנית של החלומות וחיפשו את ה'גמשל'.

לא כן יוסף הצדיק, ידע ברוח הקודש שחלומות אלו של פרעה חורגים מהסוג הרגיל של חלומות סמליים, והן הודעה וראיית העובדות העתידיות כפשוטן.

אבל גישת האברבנאל לא תואמת את שיטת הפשט, כי בכל המקרא לא מצינו חלומות שפתרון סמלי, אדרבה! כל החלומות שבן חמש למקרא מכיר מהחומש, נפתרו כמשמעותן הפשטנית, ולדוגמה:

- חלום יעקב: "מִלְאָכִי אֱלֹקִים עֲלִים וַיְרִדִים בּוֹ" היה אכן מציאותי, שמלאכי ארץ ישראל עלו לשמים וירדו מלאכי חו"ל ללוותו.
- חלום יעקב בבית לבן: "וְהִנֵּה הָעֵתִידִים הָעֲלִים עַל הַצֹּאן, עֲקָדִים נִקְדָּים וּבְרָדִים" שיקף אמנם את המציאות ברביית צאנו כפשוטה.
- חלומו של יוסף: "מֵאֲלֹמִים אֲלֹמִים . . . וְהִנֵּה תִסְבֶּינָה אֲלֵמְתֵיכֶם וְתִשְׁתַּחֲוֶינָה לְאֲלֵמְתַי", שיקפה את העתיד, שאמנם השתחוו לו אחיו שבאו לשבור שבר ולקנות ממנו אלומות חיטה.

נמצא שבדרך הפשט - דרכו של רש"י, עדיין היה צפוי שחרטומי פרעה יפתרו את החלום של מלך מצרים כתחזית לאומית של שנות רעב ושבע לעם המצרי ולא יחפשו סמלים רחוקים, הנוגעים רק לענייניו האישיים של פרעה³⁴⁹, מדוע א"כ לא ראה רש"י צורך להסביר תמיהה זו?!

'הנקודה הבעייתית' שבחלום

מבאר הרבי: עיקר הבעייתיות בחלום פרעה, לא היתה פענוח הסמלים שבו, שהרי אין לך דבר יותר פשוט מלפתרו על שבע שנות רעב ושבע שנות רעב, אלא שמה שהפריע לחרטומים לגשת לפתרון פשוט זה היא בעיית החפיפה של הטובות והרעות.

בחלומו רואה פרעה "וְהִנֵּה שְׁבַע פְּרוֹת אַחֲרוֹת עֲלוֹת אַחֲרֵיהֶן מִן הַיָּאֵר רְעוֹת מְרָאָה וַדְּקוֹת בְּשׂוֹר וְתַעֲמֹדָנָה אֲצֵל הַפְּרוֹת עַל שִׁפְת הַיָּאֵר". אם אמנם יפתר החלום כפשוטו, הרי ששבע שנות הרעב באות אחר שבע שנות השבע שחלפו ואינם... כיצד יתכן ששנות הרעב "תעמודנה אצל" שנות השבע וחופפות להן?!

349. עד שאפילו לרש"י לא הוסיפו פתרון של ה"מלכויות" הנוגע לבטחון הלאומי של האומה המצרית, ונותר רק בפתרוו האישי.

אי לכך, חיפשו בלית ברירה פתרון אחר שבו תיתכן חפיפה של שבע הטובות ושבע הרעות **בו זמנית**: "שבע בנות אתה מוליד" (אלו הפרות הטובות) - **ובו זמנית** - "שבע בנות אתה קובר".

ואף שגם לידת שבע בנות היא **בזו אחר זו**³⁵⁰ ולא ביחד, אך בהחלט יתכן **שבמקביל** ללידת כל בת יקבור בת שנולדה מאשה אחרת, כי מלך מצרים היו לו בוודאי כמה נשים ופילגשים, ובפרט כשמדובר במצרים שהיו "שטופי זימה", הרי שתיתכן חפיפה בין ה'נולדות' ל'נקברות'.

ולכן רש"י - הפשטן - משמיט את הפתרון השני המופיע במדרש: "שבע מלכויות אתה מכבש ושבע איפרכיות מורדות בך", כי אין זה שכיח כלל שמלך ייצא למלחמה **בבת אחת נגד שבע מלכויות בו זמנית**, הוי אומר שפתרון זה אינו פותר את בעיית החפיפה "ותעמודנה אצל" ... לכן השמיטו רש"י ובזה רמז לנו מה היתה נקודת התורפה **שגרמה לחרטומים להתעלם מהפתרון הכל כך פשוט של יוסף...**

*

אמנם בגוף השיחה נותרת אי בהירות שלא זכיתי להבין בהשקפה ראשונה: מי אומר שפרעה אמור להלחם עם כל "שבע המלכויות" בו זמנית?! והרי גם שבע שנות השבע בפתרונו של יוסף, לא באו בבת אחת, אלא שנה אחר שנה!

והרי החפיפה צריכה להתממש בין "הטובות" ל"רעות" - היינו, בין כיבוש המלכויות מחד, לבין מרידת האיפרכיות מאידך, זה דווקא אפשרי-המציאות וגם סביר, שבשעה שהמלך נלחם במלכות אחת וטרוד בקרבותיו עמה - **אזי בו זמנית**, מנצלת איפרכיא אחרת באיזור אחר את ההזדמנות ומורדת בו. מדוע א"כ אין רש"י גורס את פתרון "המלכויות" - והלא החפיפה בין הנכבשות והמורדות, אפשרית היא?

ואולי יש לפרש את כוונת השיחה עפ"י דיוק בכתוב בחלום השני של השיבליים, (עליו אמרו החרטומים את הפתרון של ה"מלכויות") שהרי פתרון ה"בנות" - שהן פרות ורבות - היה לגבי החלום הראשון של הפרות, (עיי"ש בשיחה הע' 19) אבל בחלום ה'שיבליים' אמר קרא: "וְהִנֵּה שְׁבַע שִׁבְלִים עֹלֹת בְּקִנְיָה אֶחָד בְּרִיאֹת וְטֹבוֹת" (פרט שלא הוזכר בחלום הפרות, שם אפשר שעלו בזו אחר זו).

נמצא, שבאם יפתר החלום השני, כבמדרש, על ה"מלכויות", נאלץ לומר שכובש "שבע מלכויות" בבת אחת "בְּקִנְיָה אֶחָד", ואזי מדובר כאן ב'גבורה' שלא שכיחא כלל, ועוד, שאם אמנם ילחום בבת אחת נגד שבעה מלכויות,

350. אף שעקרונית יתכן שכל שביעיית הבנות תיוולדנה ביום אחד, בהנחה שיש לפרעה כמה וכמה נשים, אבל מהלשון: "אתה מוליד" ולא אמרו: גולדות לך" הרי שמדובר בפעולת האיש והיא בוודאי בזה אחר זה.

לא תעיז שום איפרכיא למרוד בו זמנית במלך כה אדיר.³⁵¹ נמצא שאין זה הגיוני שתהא חפיפה בין הנכבשות למורדות, לכן השמיט רש"י פתרון זה!

*

'תופר החלומות' בעצתו...

ובזה התבטא חידוש פתרונו המבריק של יוסף, בהצליחו למצוא כיצד תיתכן החפיפה של "שנות השבע" עם "שנות הרעב" בו זמנית, כהתממשות הפרט הבעייתי בחלום "וּתְעַמְדֶנָּה הָאֶצֶל הַפְּרוֹת עַל שְׂפַת הַיָּאֵר" ולזאת הגיע באמצעות ה'עצה':

"וְעַתָּה יֵרָא פְּרַעַה אִישׁ נְבוֹן וְחָכָם וַיִּשְׁתַּחֲוּ עַל אֶרֶץ מִצְרַיִם: יַעֲשֶׂה פְּרַעַה וַיִּפְקֹד פְּקָדִים עַל הָאָרֶץ וְחָמַשׁ אֶת אֶרֶץ מִצְרַיִם בְּשֶׁבַע שָׁנֵי הַשָּׁבַע: וַיִּקְבְּצוּ אֶת כָּל אֶכָל הַשָּׁנִים הַטּוֹבוֹת הַבָּאֹת הָאֵלֶּה וַיִּצְבְּרוּ בָר תַּחַת יַד פְּרַעַה אֶכָל בְּעָרִים וַיִּשְׁמְרוּ: וְהָיָה הָאֶכָל לְפָקֶדוֹן לְאֶרֶץ לְשֶׁבַע שָׁנֵי הָרָעַב אֲשֶׁר תִּהְיֶינָה בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וְלֹא תִפָּרֵת הָאָרֶץ בְּרָעַב"³⁵²:

לא היתה זו 'עצה' בתור יועץ כלכלי, שהרי לא נתבקש כלל להציע עצות, אלא היה זה המשך הפתרון, באומרו: "ועתה" - חוזה אנכי שבוודאי - "יָרָא פְּרַעַה אִישׁ נְבוֹן וְחָכָם... וַיִּקְבְּצוּ... וַיִּצְבְּרוּ... לְפָקֶדוֹן לְאֶרֶץ לְשֶׁבַע שָׁנֵי הָרָעַב".

ו'תכנית אגירה' זו, היא פתרון החפיפה של שנות הרעב והשבע בו זמנית: עצם ההתארגנות הלאומית של מצרים לאגור ולמלא את מחסני התבואה לקראת הרעב הקרב ובא, פועל שבמשך כל שנות השבע, חושבים ומרגישים את נוכחותם המאיימת של שנות הרעב, אליהם מתכווננים במרץ.

ומאידך, בעיצומן של שנות הרעב, מורגשת נוכחותן של שנות השבע שתבואתן אגורה עתה במחסנים ומהווה את הבסיס הכלכלי של מצרים בעיצומו של הרעב, דבר המונע את "ונשכח כל השבע".

זהו פתרון החפיפה של הפרות הרעות והטובות, מבלי לוותר על הפתרון הפשוט של החלום למושגים של "שובע ורעב" ומבלי להזדקק לפתרונות רחוקים מפשטותו של החלום!...

על כן התפעל פרעה לא כל כך מהפעגוח הסמלי, כמו מהעלאת 'הדבר' (תכנית האגירה המובנת מאליה) כהסבר לנקודה הבעייתית של החפיפה!

351. ועיין בהערה 41 בשיחת הרבי שם, שמוכיח מפירש"י אשר אפילו ארבעה מלכים נגד החמישה מוכיח שגיבורים היו, וכ"ש מלך אחד נגד שבעה מלכויות!

352. בראשית מא לג-לו.

מה גם שבזה המחיש יוסף ש'תכנית האגירה' שיעשה פרעה גם היא רמוזה בגוף החלום, בזה שהפרות הרעות "תעמודנה אצל הפרות" הטובות.

הלקח הנצחי מפתרונו של יוסף

חלומות פרעה ופתרונו של יוסף המה הסיבה להתחלת הגלות (כי עקב עלותו לגדולה בעקבות פתרונו הגאוני, באו אליו האחים לשבור בר, עד שיעקב ובניו ירדו מצריימה), שתכליתה היא זיכוכם של ישראל בכור הברזל כהכנה לגאולתם וקבלתם התורה.

אי לכך, יש לשים לב ולמצוא בחלומות אלו ופתרונם את 'הנקודה הבעייתית' של 'חלום הגלות' ואת סוד הגאולה, כמבואר במשנת אדמו"ר הזקן בעל התניא³⁵³:

"שיר המעלות בשוב כו' היינו פחלמים. הנה החלום הוא מחבר שני הפכים בנושא א' ומרכיב שני ענינים הפכיים כאילו היו לאחדים. והיינו מפני כי בשינה נסתלק מוח השכל המבחין ולא נשאר רק כח המדמה. וכח המדמה יכול להרכיב ב' ענינים הפכיים כמו ספינה רצה באויר כו' כמ"ש הרמב"ם בשמונה פרקים, רק שבהקיץ שמתעורר כח השכל הוא השולט על כח המדמה ואינו מניחו להרכיב לפי שרואה בעין שכלו שהם דברים נפרדים ואינן מתאחדים כלל.

ואוצר החכמה

וכך הענין בגלות: ניצוץ אלקות בנפש האדם שהוא בבחינת שינה והסתלקות המוחין. יכול הוא להרכיב ב' דברים הפכיים להיות כל היום טרוד במו"מ איש לבצעו מקצתו זה פונה לזיתו כו'. הגם שבתפלה מעורר את האהבה עד שתחפץ להתפשט מלבושיה כו' לדבקה בו ית' מחמת התבוננותו ביהודר עילאה ויחודא תתאה, אעפ"כ אחר התפלה חולפת ועוברת האהבה ואינו שם ללבו כי הוא הפוך ההתבוננות שבתפלה ומדמה בלב להרכיב ולחבר שני ענינים הפכיים יחד כאילו היה לאחדים ובאמת הם נפרדים ורחוקים זה מזה.

כי הגם דכתיב בתורה שש שנים תזרע שדף. וכן בק"ש ולעבדו בכל לבבכם כו' ונתתי מטר ארצכם כו' ואספת דגנך כו'. הנה הכל הוא ע"ד עבודה כידוע שבכל עניני עוה"ז יש בהם ענין עבודת ה' שש שנים תזרע כו' ובשנה השביעית כו'.

והוא ענין הבירורים שבבחינת שש שנים. וההעלאה שבבחינת השנה השביעית כמ"ש במ"א. ואחר כוונת הלב הן הן הדברים, אבל לב ההמון הנוטים אחר בצעם להטריף לחם חוקם כפשוטו לבבם לא כן ידמה ולבם לא נכון ע"פ הכוונה הראויה, רק כל ישעם וכל חפצם למלאות די מחסורם אשר יחסר

353. בספרו תורה אור כח, ג ואילך.

להם בצרכי גופם ועושים מצרכי הגוף עיקר, וזהו ממש הפוך ההתעוררות שבתפלה להיות נקבע בלבו האהבה לה' לבדה בלי תערובת זר ח'ו כו':

והנה גם אחרי הדברים והאמת האלה לא יפול לב האדם עליו לומר כי ההתעוררות שבתפלה והתבוננותו הן דמיונות שוא שהרי הוא כמו החלום שהוא כח המדמה שמחבר ב' הפכים. כי הנה מאחר שרואה בנפשו אחר התפלה שחולפת ועוברת האהבה לה' ומתהפך לאהוב את גופו דוקא הרי מובן שגם בתפלה לא ביטל אהבת גופו מכל וכל, וההתעוררות שבתפלה את האהבה לה' לבדה אינה אמיתית רק כדמיון החלום שמחבר ב' הפכים ודומה לו שאוהב את ה' ואעפ"כ אוהב את גופו הגם כי לא צדקו יחדו לפי שזה נלקח מכח המדמה אשר יכול לדמות דמיונות שוא.

אך באמת הנה בחי' חלום זה שרשו למעלה ויסודתו בהררי קדש עליון" עכ"ל.

תמצית הדברים היא: בזמן הגלות "תפעם רוחו" של האדם בתמהונו הפנימי, כיצד תיתכן חפיפה של התגלות "שבע הפרות הטובות" (שבע מידות הרגש של הקדושה, המלאות בשובע אלוקי) יחד עם "שבע הפרות הרעות" (שבע המידות של תאוות החומר השדופות והריקניות)?! הלא זה כה מתסכל!...

והנחמה היא, שעל אף שבגילוי (בעיני פרעה) השילוב הזה נראה כהזוי ודמיוני, עד לתחושה של 'צביעות והפכפכות', בא יוסף ששורשו בעולם ה'עיוגולים' (ביטוי קבלי למישור האורות הבלתי מוגבלים, שכמוהם כ'עיוגול' שאין לו ראש וסוף, נטול חוקים מרובעים...) משם נובעת היכולת לאחד שני הפכים בבת אחת, שגם בעולם חומרי ומוגבל יורגש האור האלוקי המופשט, שזהו בסופו של דבר, מצב הגאולה השלמה: לא בריחה מהחומריות אל הרוחניות העליונה, אלא חיבור מושלם של עליונים ותחתונים, שיהיה "וְנִגְלָה כְבוֹד ה' וְרָאוּ כָּל בְּשָׂר [בעיניים גשמיות] כִּי פִי ה' דִּבֶּר" שכל היקום אינו אלא אנרגייה אלוקית המהווה אותו מחדש בכל יום תמיד.

כמעשה הידוע בר' לוי"צ מברדיצ'וב שראה פעם עגלון יהודי בור ומגושם, שבאמצע תפילתו יצא מעוטר בטלית ותפילין והתעסק בשימון גלגלי עגלתו בין זנבות הסוסים (אשר ממבט חיצוני מהווה סתירה משוועת, המורה לכאורה שכל תפילתו דמיונית ומצג שווא).

נענה הצדיק ואמר בסגנונו הסגורי: רבש"ע! ראה כמה יקרים בניך, עד שאפילו באמצע עיסוקו עם העגלה והסוסים, הוא גם מתפלל...

וכשבעת התפילה (בשנות השבע) מתמלאים בעוצמת רגשות של קדושה, ישנם מאגרי-כח להתגבר על הנסיונות בשעת עסקיו הגשמיים (בשנות הרעב)...

וכפי שמבאר אדמו"ר האמצעי:

...ובכך הגלות נמשל לעיבור ושינה דהכל א' כו'. וע"כ יכול להיות התולדה וההמשכה בבחינת המידות שבלב מן השכל כמו דבר והיפוכו כו', שזה מה שרואים שבעת התפילה מתפעל באהבה ויראה האלוקית דקדושה גם בלב בשר החומרי שנקרא בהמה, וכמ"ש דוד "וְאֲנִי בְּהֵמוֹת הָיִיתִי עִמָּן" כו', והן שנקראות ז' פרות הטובות, ומיד אחר התפילה יוליד בליבו ז' מידות הרעות בתאוות חומריות בתשוקת אש זרה דרע דקליפת נוגה כו' שזהו כמו דבר והיפוכו ממש מטעם הנ"ל שהוא בבחינת חלום בשינה כו', ולא עוד אלא שיכול להיות התגברות בז' מידות רעות דנפש הטבעית על ז' מידות דקדושה הטובות עד שיבלעו למידות הטובות כאילו לא היו במציאות כלל.

וכמו שרואים שבהמשך לב האדם בתאוות חומריות אחר התפילה בעסקי חיי גופו יכול להיות שיגברו על מעט הטוב שבאהבה ויראה דקדושה שהיה בליבו ויבלעו אותם בתוכם עד שלא נודע מציאותם כלל, לפי שמקיפים וסובבים מכל צד ופינה כמו "סבוני גם סבוני" כו', וכמו "רשע מכתיר את הצדיק" כו' (כידוע במ"ש וירא את העם "כי ברע הוא" שנבלעו ברע המקיפם כו') וכמו שרואה אדם בנפשו כשיצרו מתגבר עליו נבלע גם מעט הטוב שעשה ברע (וכענין עבירה מכבה מצוה כו') והיה כלא היה, כי הלא בחינת הרושם שנשאר מאהבה ויראה שבתפילה נבלע ברע המקיפו וסובבו.

וראיה שימצא בתערובות טוב ורע שהטוב מובלע ברע עד שנהפך מאמת לשקר ממש ברגע א' שיהיה דבר והיפוכו ממש, כמו שאנו רואים ששם שמים שגור בפי הכל נשים וטף ועמי הארץ ומאמינים באמונה פשוטה כו' ויכולים לישבע על שוא ושקר בדבר שבממון שנוגע לחייו בפרנסתו לומר בזה יעזור לי ה' כו' ולאמת הדברים בה' אמת כו' וכהאי גוונא, עד שאנו רואים דגם גנבא אפום מחתרא כו' אלא שמוטעה מאוד בנפשו ומעורב הטוב שהוא האמונה ברע שבו עד שנבלע ונעשה ברע, לפי שהאמונה היא אמת בנפשו אבל הוא מרחוק מקיף עליון בהעלם גדול ...

וגם פרט זה, שדייקנו אודות הופעת "שבע השבלים" ב"קנה אחד" - מוצא את ביטוייה בפתרונו המופלא של יוסף: כי בצירוף עצתו לאגירת אוצרות יבול כל שבע שנות ה'שובע' יחדיו "תחת יד פְּרָעָה" (ראה רש"י מא, לה) - הרי זהו פתרון הופעתם של כל השבע "בְּקִנְהָ אֶחָד".

